Radicale vernieuwing jeugdzorg
Ondersteund door LOC

Manifest voor Radicale vernieuwing ondersteuning jeugd: doe mee!

Geplaatst op 25 maart 2022

De jeugdzorg is dagelijks in het nieuws. Jongeren, kinderen en ouders geven massaal aan dat zij zich niet gehoord, gezien en geholpen voelen. Jeugdwerkers lopen weg. Gemeenten klagen over tekorten. Het moet anders. Vanuit de beweging Radicale vernieuwing jeugdzorg is er nu een manifest met de titel: Geef kinderen hun vrijheid terug. Laat ieder kind zichzelf zijn.

Vorig jaar hebben we gesprekken gevoerd met mensen die bij de jeugdzorg betrokken zijn. Daaruit bleek dat veel organisaties en hulpverleners hun best doen om kinderen, jongeren en ouders te helpen. Maar tegelijkertijd voelen betrokkenen zich gevangen in een web van systemen, wetten en regels. Ook hoorden we dat gezinnen vaak met heel veel verschillende hulpverleners te maken hebben. En daarbij het gevoel hebben dat er over hun hoofd heen beslissingen worden genomen. Bij gemeenten merkten we dat die vooral – financieel – aan het overleven zijn. Ze zien steeds grotere aantallen kinderen, jongeren en gezinnen in de jeugdzorg belanden. En proberen bijvoorbeeld door budgetplafonds te zorgen dat ze de financiële tekorten kunnen beperken. Al met al geen gezond uitgangspunt om tot verbetering te komen.

Oorzaken

Als we al deze ervaringen met elkaar verbinden valt op dat we als samenleving vooral de symptomen proberen te bestrijden. Zoals de hoog opgelopen kosten beheersen. Of meer samenwerking tussen hulpverleners proberen te regelen. Maar het gaat heel weinig over de oorzaken en waar kinderen, jongeren en ouders echt behoefte aan hebben. Een belangrijke conclusie uit alle gesprekken is dat veel kinderen helemaal niet in de jeugdzorg terecht hadden hoeven komen. En als dat wel gebeurt we veel meer betrokken moeten zijn bij het zoeken naar oplossingen. Ten diepste gaat het erom dat een kind zichzelf moet kunnen zijn. Helaas is dat niet het geval in onze samenleving.

Smalle weg

Kinderen krijgen in Nederland steeds minder ruimte en vrijheid om zich te ontwikkelen. Al op jonge leeftijd moeten ze cito-toetsen maken, krijgen ze huiswerk en moeten ze aan prestatie-eisen voldoen. Veel kinderen staan stijf van de stress door het programma dat ze dagelijks moeten afdraaien. En door de druk die op hen uitgeoefend wordt om te presteren. Een kind telt alleen mee als het hoge cijfers haalt en uitblinkt. Het ideaalbeeld van een kind is gebaseerd op het profiel van een hoogopgeleid gezin. Voldoe je daar niet aan? Dan beland je al snel in de hulpverlening.

Ruimte en vrijheid

Het aantal kinderen in de jeugdzorg neemt schrikbarend toe. De afgelopen 20 jaar is er sprake van ruim een verdrievoudiging. We moeten echt anders met kinderen omgaan. Door ze ruimte en vrijheid te geven zichzelf te ontdekken. En soms ook een periode door te maken waarin het kind bijvoorbeeld druk is. Kinderen hebben het nodig om vrije ruimte te hebben om bijvoorbeeld te spelen en talenten te ontwikkelen. Om te kunnen worden wie zij ten diepste zijn. We moeten af van de prestatiedrang en het smalle profiel waar zij aan moeten voldoen. Daarmee komen we werkelijk bij de oorzaken waarom zoveel kinderen ongelukkig zijn, medicijnen krijgen en in therapie moeten.

Samenleving

Dat vraagt ook iets van ons als samenleving. Nu zijn de ouders als enige verantwoordelijk voor de opvoeding van een kind. Terwijl we ons als samenleving collectief verantwoordelijk moeten voelen voor de ontwikkeling van kinderen. De buurt en de verdere familie kunnen steun bieden waar dat nodig is. Een taak tijdelijk overnemen als de ouders er niet uit komen. En natuurlijk is er soms toch een hulpverlener nodig in vastgelopen situaties. Maar ook dan blijft de vrijheid van het kind om zich te ontwikkelen de basis. Een kind uit huis plaatsen brengt altijd psychische schade met zich mee. Hulpverleners maken afwegingen wat goed is voor het kind. Zelden krijgt het kind de vraag wat hij of zij wil.

Actie

Duurzame verandering en verbetering begint door als samenleving anders naar het opgroeien van kinderen te gaan kijken. Dat is geen gemakkelijke opgave, omdat het denken vanuit maakbaarheid en ‘meten is weten’ diep in onze maatschappij verankerd is. Het gaat over een verandering in het denken en handelen. Als beweging kiezen we ervoor toch deze moeilijke weg te gaan. Omdat we zien hoeveel kinderen, jongeren, ouders en ook hulpverleners diep ongelukkig worden van hoe het nu gaat. Daarom hebben we het initiatief genomen om een manifest op te stellen met als kern dat kinderen zich in vrijheid moeten kunnen ontwikkelen. Laat kinderen in hun eigen leefwereld, waar nodig met steun van de

omgeving of hulpverleners.

We hebben veel mensen en partijen benaderd om samen het manifest op te stellen. Iedereen die dat wil kan zijn mening geven over dit manifest, en het steunen. Vervolgens zullen we mensen (verder) met elkaar in contact brengen die werken aan vrijheid voor kinderen om zich te ontwikkelen, en ondersteunen dat dit de normaalste zaak van de wereld wordt. Ook zullen we zoveel mogelijk gemeenten, ministeries, regering, jeugdzorgorganisaties en overige betrokkenen proberen te raken met ons manifest. Anders denken en handelen is noodzakelijk.

Meedoen?

Wil je het manifest mede ondertekenen? Feedback geven? Of op een andere manier bijdragen aan een andere kijk op kindzijn en opgroeien? Kijk dan op deze pagina. Daar vind je het manifest, kun je je mening geven en aangeven dat je het manifest wilt ondertekenen. Daar kun je ook opgeven op welke manier je mee wilt doen. We zullen updates en vernieuwende initiatieven zichtbaar blijven maken op dit platform www.rvjeugdzorg.nl.

Ten slotte kun je via de pagina 'Praat mee' ook zelf je mening geven over het opgroeien van kinderen en delen met alle anderen in de beweging Radicale vernieuwing.

Naar het manifest

Dit artikel is gepubliceerd in Zorg & Zeggenschap (voorjaar 2022), het tijdschrift van LOC Waardevolle zorg.

Meer artikelen over de thema's met trefwoorden:

Thema's: Opstarten beweging, Doe je mee?
Trefwoorden: diagnoses, gemeenten, ideaalbeeld, jongeren, kinderen, leefwereld, manifest, medicalisering, oorzaken, ouders, prestatiedruk, school, uithuisplaatsing, vrijheid, zeggenschap, zelfontwikkeling